

REDACTOR

DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 90 Lei

Pe 6 luni . . . 45 Lei

Pe 3 luni . . . 24 Lei

Numărul 2 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Arme noue.

O păcătoasă inscenare confesională — Mitropolitul Sibiului la lucru — Izolarea completă a scandalagiilor —

de Dr. Alexandru Rusu

membru în comitetul central al Asociației.

Cu o săptămâna înainte de serbările centenare ale lui Gheorghe Lazăr, au apărut în organul oficial al mitropoliei sibiene două articole neiscălite, scrise după toată probabilitatea de însuși I. Preasfințitul mitropolit al Sibiului, ori cel puțin sub inspirația directă și nemijlocită a acestuia.

Sub titlul sugestiv de: „Este „Asociația“ o sucursală a institutului „De propaganda fidei“ și având ca subtitlu lămuritor: „O carte de origine apocrifă“, autorul acestor articole, îngrijat peste măsura obișnuită de „prestigiul celei mai înalte instituții culturale din Ardeal“, care este „Asociația“, comite una din cele mai puțin onorabile inscenări confesionale din câte au putut înregistra în timpul din urmă. Prin cuvintele cele mai grele, ca acela, că avem de-a face cu un „caz deadreptul fără precedent“, pus la cale cu o „cinică imoralitate“, că este un „plan țesut în caverne de trogloditi“ și mai presus de toate „cea mai mare mistificare literară a veacului nostru“, autorul, lipsit de orice scrupul de conștiință, cearcă să discrediteze în fața lumii românești, care avea să se adune în jurul mormântului dela Avrig, pe înalt Preasfințitul nostru mitropolit Vasile printr'ansul întreagă biserica „neopapistașă“ — cum o numește —, pe care acesta o păstorește.

Nemulțumit, se vede, cu rezultatele absolut dubioase ale nenorocitei propagande panortodoxe, inaugurate și patronate de mitropolitul Sibiului cu o stăruință vrednică de o cauză mai bună, autorul inscenării păcătoase de care ne ocupăm și-a făcut socoteala, că o discreditare fățișă a căpeteniei provinciei noastre bisericești poate să tragă mai mult în cumpăna pravoslaviei neputincioase, decât toată opera de subminare ascunsă a „Băznogilor“ și a altor cângăanii de felul acesta. Armele de ponegrire a bisericii noastre, între cari cu doosebire aceea care puna în discuție sentimentele românești ale acestei biserici, s'au frânt de gloria curată și de patriotismul pururea luminos al Blajului nostru, și lumea, amăgită poate o clipă, s'a trezit privind mai nou tot mai des și tot mai stăruitor la Blajul idealului românesc și creștinesc, de ieri și de astăzi. O grăitoare dovadă avem chiar și în numărul nostru de azi.

Pentruca acțiunile propagandei panortodoxe — din care I. Preasfințitul Sibiului și-a făcut, se vede, o specialitate și (mai știi?) poate chiar un titlu de existență —, să nu scadă, trebuia deci o nouă armă și aceasta s'a găsit, după părerea înaltelor cercuri sibiene, în forma unei bombe, ale cărei gazuri strănse la

un loc din cele mai murdare cloace ale Bizanțului, aveau să extermineze într'o singură clipă orice suflare „neopapistașă“, care ar mai îndrăzni să respire pe pământul acestei țări, rezervat exclusiv pe seama blagoslovitei pravoslavii „românești“, autohtone și autocefale.

Această bombă e următoarea:

O broșură de orientare asupra vieții și activității lui Gheorghe Lazăr, scrisă de d. I. Georgescu și revăzută de I. Preasfințitul nostru mitropolit, care a ținut să scrie, el însuși, prefața lucrării, n'a intrunit pe de-a'ntregul asentimentul comisiei cenzurătoare (secția școlară a „Astrei“) și astfel — spre a putea apare în Biblioteca populară a „Asociației“, pentru care era menită — trebuia să fie refăcută după indicațiile acelei comisii. Dl Georgescu — probabil pentrucă subliniasse mult mai tare influența pe care școlile Apusului catolic (Cluj și Viena) au exercitat-o asupra lui Lazăr, cum i-s'ar fiertat unui funcționar al „Astrei“ — credea că ar fi bine ca broșura să apară integral sub numele păr. mitropolit, un lucru, la care acesta nici odată nu și-a dat învoirea, dar care, în schimb, n'a fost — evident o mare vină a dlui Georgescu și o greșală a păr. mitropolit — dela început lămurit nici chiar pentru membru comitetului central al „Astrei“. Așa s'a făcut, că în sedința din 12 Maiu a comitetului central, când păr. mitropolit Vasile a spus, în legătură cu această broșură, că ea „se va face“, lumea a putut rămânea cu impresia, că broșura o va face însuși I. Preasfințitul Blajului. Și așa s'a făcut, că și mai târziu, când a fost vorba de-a se discuta chestia refacerii cerute de secția școlară, d. Onisifor Ghibu, încredințatul acesteia, a tratat lucrul tot cu I. Preasfințitul Vasile. Acesta luând contact cu d. Georgescu i-a impus atunci, ca prin o declarație, iscălită în fața lui, și adresată secției școlare, să se declare pe față de autor al broșurii, urmând ca în această calitate să accepte a se tipări broșura după indicațiile date de comisia cenzurătoare.

În cele ce s'au petrecut după acest aranjament, ori chiar paralel cu acesta, ca tipărirea broșurii în forma ei inițială și într'un fel de a doua ediție (forma cerută de secția școlară), ambele indicând pe păr. mitropolit ca autor, precum și acele declarații pe cari d. Georgescu le-a făcut — împotriva voinței exprese a I. Preasfințitei Sale — tot în acest sens, într'o sedința mai nouă, din Septemvrie, a Comitetului central, păr. mitropolit Vasile nu are nici cel mai mic amestec. Ele privesc în întregime și exclusiv pe d. Georgescu, constituind fără îndoială o gravă violare a datorințelor lui

profesionale, în urma căreia a și trebuit să demisioneze din postul său de secretar literar. Singurul lucru, în care păr. mitropolit Vasile a mai avut un rol în această chestiune, este o scrisoare adresată pe la mijlocul lui Septemvrie comitetului central, în care, lămurind definitiv întreagă afacerea, cerea ca broșura să nu se mai tipărească nici într'un chip sub auspiciile Asociației.

Urmarea a fost, că broșura aceasta despre Gheorghe Lazăr a fost luată dela ordinea zilei, rămânând ca ea să se facă ulterior într'o nouă redactare, iar demisia dlui Georgescu, care prin acțiunile sale putea să compromită grav prestigiul Asociației, a fost primită fără multă discuție.

Acesta este adevărul în legătură cu „formidabila (!) mistificare literară“ și „imensul scandal literar“ afișat de deochiatul organ sibiian și dacă în legătură cu d. Georgescu se mai pot adauge și alte amănunte, cari nu ne privesc, în ce privește pe păr. mitropolit al Blajului putem să mai spunem, că acesta este adevărul întreg.

Și dacă este așa — precum este —, desfidem pe oricine să ne arate, unde este în cele săvârșite de păr. mitropolit al Blajului temeiul indispensabil pentruca un șef al unei biserici să poată fi infierat în publicitate cu epitete de „om care se joacă cu adevărul de-a baba-oarba“, și chiar cu acela de „plastograf“ și „plagiator“, cum se încumetă „Telegraful Român“ să o facă. Cuvintele acestea cuprind insulte atât de grave la adresa mitropolitului nostru, încât cu toată alarma dată de organul Preasfințitului dela Sibiu, pe întâiele lui pagini, în toată țara nu s'a găsit până când scriem aceste șire, un singur organ — și sunt destule cari nu ne pot înghiți —, care să fi luat, măcar cu un singur cuvânt, notă despre această „cea mai mare mistificare . . .“ a veacului nostru.

O pedeapsă mai bine meritată pentru niște oameni, certați cu cele mai elementare reguli de bun simț și cari nu cunosc, se vede greutatea cuvintelor, nici că ar fi fost cu puțință. Cu toate acestea credem că I. Preasfințitul mitropolit Vasile ar face foarte bine — nu atât pentru sine, cât mai mult pentru biserica pe care o conduce —, să solicite intervenția parchetului, pentruca domnii cari cred că pot să arunce în lume astfel de bombe, să se convingă, că gazurile lor pot să-i invenineze înainte de toate pe dânșii. —

De încheiere, dorim să se știe un lucru. Nici cu armele vechi de până acum, nici cu cele mai noue — cu acestea mult mai puțin! — biserica noastră nu va putea să fie înfrântă. Puterea ei nu este dela oameni, și de aceea uneltiri omenești nicidecum nu vor putea să o darme. Așa credem noi și experiența de toate zilele ne confirmă pe deplin în convingerea aceasta.

Ar fi însă timpul suprem, ca și dușmanii noștri, să înțeleagă în sfârșit adevărul acesta și să ne lase în pace.

Impozitele preoților.

Sub titlul acesta se publică în „Neamul românesc” al dlui N. Iorga un articol, pe care — fiind preoțimea noastră sub raportul impozitelor în aceeași situație cu preoțimea din vechiul regat — îl dăm și noi în părțile lui mai însemnate.

Iată ce spune preotul A. C. Cosma în numărul din 5 Oct. al „N. R.”.

După ce am fost impuși prin lege la plata gărzii, pe care o împlinim cu drag, dacă dela ea atărnă siguranța vieții și a avutului apropiatului nostru;

După ce pământurile bisericesti date în folosința personalului au fost puse la impozit de comisiile fiscale, deși prin legea dela 1864 ele au fost scutite;

După ce salariile noastre sunt așa de dezrizerii față de scumpetea excesivă a brațelor și a tuturor articolelor de pe piață, și față cu rostul nostru în societate, acum auzim că, din oficiu, suntem impuși la „venitul epitrabilului”.

Suntem martori pasivi ai tuturor prigonirilor legale de natură fiscală, cu care stăpânirea politică din anul 1923 dăruiește pe slujitorii cultului.

Preoții păgâni, și tot erau scutiți de dajdii. Preoții creștini, în biserica universală ca și în biserica românească, s'au bucurat de anumite scutiri, consfințite de toți legiuitorii până la legiuitorul actual.

Știm că ministerul de finanțe, zelos de a preface totul în bani, n'a găsit niciodată resurse pentru noi preoții și cântăreții. Știm că Onor. minister de culte se sbate ca racul, broasca și cu știuca și nu poate isprăvi nimic în această privință. Oare cu același rezultat ar fi și o intervenție a sa pe lângă ministerul de finanțe în privința impozitelor noastre?

A crede aceasta ar însemna să ne închipuim că morala care stăpânește la culte este: „Aibi grije de tine și să nu-ți pese de ceilalți” — deviza orbului ce nu se gândește de cât la ce atinge el, cum zice Tagore —, fiindcă nu poate vedea mai departe!

Nu putem crede în demnia acestei morale, până n'om vedea rezultatul intervențiilor noastre.

Vizitând Săcuimea.

— Din drumul de apostolie al I. Preasfințitului Sale pâr. mitropolit Dr. Vasile Suciu. —

După sfințirea bisericilor din Ibănești și Gurghiu și după vizitarea alor vre-o 15 parohii din jurul Reghinului, I. Preasfințitul mitropolit Vasile a plecat în 28 Septembrie c. pe Murăș în sus, spre a vizita parohiile și filiile mai însemnate din Săcuimea propriu zisă, județele Ciuc și Treiscaune.

Scoase abia de curând de sub influința atât de păgubitoare din punct de vedere românesc a fostului vicariat de Haidudorogh, aceste parohii, ai căror credincioși și-au uitat în cea mai mare parte limba strămoșească, pierzându-se unii chiar cu totul în masa compactă a Săcuilor romano-catolici și chiar reformați, trebuiau neapărat văzute cât mai curând, pentru ca să li-se poată veni într'ajutor cu toate mijloacele pe cari le putem avea la îndemână. De aceea vizitația canonică din părțile săcuiești iese din cadrul vizitațiilor obișnuite, constituind un eveniment bisericesc și național de prima importanță.

Lucrul acesta a fost deplin înțeles din partea organelor administrative a celor două județe vizitate, contribuind ele din toate puterile ca vizitația mitropolitului de Blaj să fie o adevărată sărbătoare pentru ținuturile pe cari le-a atins. Măsurile luate de prefeții județelor Ciuc și Treiscaune (dd. Ștefan Spătariu și Dr. Rauca Răuceanu) n'au fost numai măsurile de rigoare, cari se impun cu atari prilejuri și cari se iau pretutindeni, ci au fost o participare efectivă — am putea zice personală — la atingerea cât mai deplină a scopului urmărit de înaltul reprezentant al bisericii noastre.

Toată lauda și recunoștința noastră pentru această faptă într'adevăr românească!

Pornind de astădată dela Sândominicul Ciucului, vizitația însăși a trecut peste Frumoasa, cu filiile ei Livezi și Făgetel, la puternica parohie românească din vechea graniță a Ghimeș-Făgetului, unde miile de credincioși

ai pâr. protopop Victor Gergely, cari alături de limbă și-au păstrat și portul românesc, impunându-l chiar și conlocuitorilor de alt neam —, au asistat în liber la o liturghie pontificală desfășurată în toată măreția ei orientală, încălzindu-se de îndemnul sfinte ale marelui preot pentru o tot mai creștinească și mai românească viață în părțile acestea.

Dela Făget drumul s'a îndreptat spre Miercurea-Ciuc, capitala județului, unde așezarea noastră românească este încă foarte plăpândă, dar unde munca conștientă și stăruitoare a pâr. Isidor Vlad, numit de curând administrator protopopesesc peste Treiscaune, va face, credem, destul de curând, ca biserica noastră să fie și ea văzută de-abinele. Banchetul festiv oferit aici înaltului oaspe din partea reprezentanților ideii românești este o garanță sigură, că stăruințele noastre vor găsi și pe viitor sprijinul cuvenit la toți aceia cari pot să ni-l dea. A urmat apoi vizitarea parohiilor Ciuc-Sângeorz, Lăsdăreștii aproape pierduți și Casonul-mare, o altă așezare puternică a bisericii noastre, dar unde romanitatea elementului băștinaș lasă — desigur mai mult ca formă, decât ca fond — încă foarte mult de dorit. Cel ce va lua deci locul părintelui protopop Artemiu Boeriu, trecut de curând la Gheorgheni, va avea să săvârșească o muncă nu tocmai ușoară, dar desigur una din cele mai frumoase și mai meritorii.

Trecând apoi în județul Treiscaune, pâr. mitropolit a putut să vadă turmele aproape părăsite — pentru că de multă vreme lipsite de păstor — din Poian, Lemnia, Turia și Boroșneul-mare, pentru refacerea cărora, pe lângă o tot mai pârinatească grijă din partea conducerii noastre bisericesti, se cere desigur și sprijinul efectiv al organelor noastre de stat. În mijlocul unor așezări din cele mai puternice ale credincioșilor de alt neam, Românașii noștri îmbrăcați în straie străine, abia pot înțelege aici vre-o vorbă din cuvintele românești ale păstorului, spuse de comun din pragul unei bisericețe de lemn, în care lumea nu ncape ori în care nu poate să intre, fiind o ruină. Pentru a fi înțeles, orice cuvânt trebuia repetat în părțile acestea și în limba maghiară și în

□ □ Folța „Unirii”. □ □

Dintr'un cercular.

— Chestiunea maicelor Notre-Dame dela Beiuș. —

Conform promisiunii din ultimul număr, dăm azi părțile mai însemnate din cercularul Preasfințitului episcop VALERIU dela Oradea-mare, prin care se lămurște situația Congregației apusene Notre-Dame în biserica noastră, arătându-se, că maicele cari au preluat cu ziua de 5/18 Septembrie conducerea internatului de fete din Beiuș nu mai aparțin caselor apusene din cari au ieșit, ci formează o casă cu totul aparte, formând prima mănăstire română unită, aparținătoare Congregației Notre-Dame școlare.

Iată aceste lămuriri:

Cu multă bucurie vă anunț iubitorilor Frați și Fii, că azi la 5/18 Septembrie 1923 în ziua amintirii sf. Proroc Zaharia, am introdus primele Cuvioase călugărițe române*) din ordul Notre-Dame școlare în internatul nostru de fete din Beiuș, fondat de antecesorul Nostru de pie memorie și marele mecenat episcopul Mihail Pavel, și le-am predat conducerea acestui internat. Prin aceasta totodată s'a pus baza celei dintâi mănăstiri de maice române unite, aparținătoare congreghației Notre-Dame școlare.

Deja antecesorii Noștri de pie memorie și-au exprimat în conciliul provincial al doilea,

ținut la Blaj înainte cu 41 ani, dorința fierbinte de a vedea cu timpul înființate atari mănăstiri de maice și în eparhiile acestei provincii, mai ales pentru creșterea și instrucțiunea fetițelor, cunoscând foloasele ce le aduc institutele de maice (Conciliul provincial al II-lea, Tit. III, cap. II).

Dacă s'a simțit această lipsă atunci, cu atât mai mult se simte astăzi, fiindcă până în 1918 părinții cari doriau să-și crească fetițele bine în spirit religios și moral, le trimeteau în institute de ale maicelor cu limbă de propunere străină. Acum după ce bunul Dumnezeu din cinci împărății a binevoit să ne adune pe toți Români în România întregită sub înțeleptul sceptru al Majestății Sale Ferdinand I, dorința fierbinte a tuturor părinților a fost ca fetițele lor să învețe bine și corect limba maternă și după ce institute de maice cu limba română nu au fost, erau constrânși să-și dea fetițele în institute laice sau pe la case private. Dar creșterea adevărat religioasă morală pentru fetițe nu se poate da decât în institutele maicelor, pentru că maicele lepădând toată grija cea lumească se dedică cu totul numai creșterii fetițelor.

Drept aceea Conferința episcopescă Ne-a însărcinat să înființăm astfel de institute de maice române, cari însă să aibă legătură cu mănăstirile din Apus, ca să se poată desvolta și perfecționa mai departe. Dorind a satisface acestei însărcinări plăcute am luat legătură cu

superiorii și superioarele deosebitelor ordine ce sunt stabilite în România.

La 1 Septembrie 1923, fiind în parohia Doba din județul Satu-Mare spre a sfinți biserica de acolo, m-a cercetat Rssmul Gergely directorul spiritual general al Congregației Surorilor Notre-Dame școlare împreună cu Cuvioasa Maică Maria Paulina, superioara provincială din Timișoara și am ajuns de acord că Congregația ne trimite la Beiuș deocamdată șase maice de naționalitate română, cu cari să fondăm o mănăstire românească de ritul nostru român unit, aparținătoare acelei Congregații. Și așa astăzi sosind Cuvioasa Maică Ștefania Șerban ca superioară casei, Cuv. M. Vincenția Ursulescu, Cuv. M. Maria Stanislaua, Cuv. M. Maria Ianuaria Trescovan, Cuv. M. Ernella Juhaș, Cuv. M. Cordiana Petroi, sub conducerea Cuvioasei Maice provinciale Mariei Paulina, le-am predat în mod solemn conducerea internatului nostru de fete din Beiuș.

De azi începând se pot așadar primi, ca aspirante și candidate, fete până la etatea de 28 ani, cari au examenul de maturitate, sau diplomă de profesoară sau învățătoare, sau care doresc a studia liceul sau să ajute la bucătărie și conducerea casei și la economie.

Preasfințitul Orășii orientează apoi asupra originii și activității acestei Congregații, îndemnând preoțimea să contribuie după puteri la consolidarea acestei prime case românești a maicelor Notre-Dame.

*) Sublinierile sunt ale noastre.

N. R.

demnurile, spuse pe ungurește, ale p. mitropolit, ca oamenii să-și dea toată silința pentru a-și însuși de nou limba uitată a părinților, simțeam cu toții că nu vor putea avea efectul dorit decât în ce privește generațiile viitoare, dar și la acestea numai *dacă organele de stat se vor ști interesa de elementul românesc de pe aici ceva mai mult decât până acuma.*

Ceva mai bine stau lucrurile în parohiile cari au avut și un păstor local, cum este *Gheorgheni* și *Lisneul*. ba chiar *Arcușul* și *Ilienii*, administrate din partea preotului nostru din Sf. Gheorghe. Cam același lucru se poate spune și despre *Aita-seacă*, și filia ei Valea Zelănelui, ultimele așezări vizitate acuma, unde conștiința românității este totuși binișor mai dezvoltată decât în multe din parohiile amintite mai sus.

În capitala județului, la *Sf. Gheorghe*, unde serviciul bisericesc s'a săvârșit într-o capelă așezată provizor în Casa orfanilor, avem o seamă de intelectuali foarte bine animați față de interesele bisericii noastre și dacă luăm în considerare interesul și chiar dragostea ce ni-s'a arătat din partea tuturor organelor comunale și județenești, aranjând o primire din cele mai alese și un banchet de aproape 100 locuitori în sala cea mare a prefecturii, trebuie să credem, că nici aici nu vom mai fi mult timp în situația puțin măgulitoare de-acum. Un teren potrivit de aproape 2 jughere ni-s'a și pus la dispoziție pentru biserică și casă parohială și dacă vom putea avea — cum sperăm — și alte ajutoare, o a doua vizitație canonică în părțile acestea va găsi stări mai mângâitoare.

Lipsită de orice mângâiere n'a fost însă aici această vizitație. Dragostea credincioșilor noștri față de acela care le este episcop și care a înțeles că trebuie să se poartă în mijlocul lor, s'a manifestat pretutindeni în *puterea unei religiosități proprii acestor simțuri*, stăpânite în mare parte și din cele mai vechi timpuri de o viață creștinească în cel mai deplin înțeles al cuvântului. *Porțile de triumf*, ridicate aproape în toate comunele pe unde am trecut, florile cari ni-s'au aruncat pe cale, banderile împunătoare din multe părți și cea pietate care era în șirurile lungi de copii cari cu luminițele aprinse așteptau în genunchi înecuvântarea arhierescă au umplut desigur inima păstorului de multă și aleasă mângâiere. Întrită de nădejdele cele mai bune pentru un mai frumos viitor, această inimă va sta nepărat multă vreme sub impresiile puternice și — în multe privințe — cu adevărat neuitate ale zilelor petrecute în mijlocul Săcuimei.

Iar aceasta nu poate fi decât spre binele acestei părți a bisericii noastre.

Correspondent.

Blaj — simțire românească.

Sub titlul acesta citim în numărul din 16 Septembrie c. al organului săptămânal „Cerna” din Turnu-Severin, următoarele șire, semnate *C. Lacrișianu*, cari merită a fi reținute.

Excursiunea de sfârșit de an a școlii normale „Domnul Tudor” din T.-Severin, s'a făcut anul acesta în Ardeal timp de 14 zile, prin centre naționaliste și industriale de primul rang.

Din tot ce au văzut, învățat și simțit cei normalişti și profesorii însoțitori, — *Blajul* — în sufletul lor adâncă impresie, isvorită din felurite însușiri și împrejurări ce înfățișează.

Inimă a învățaturii românești din Ardeal, când școlile de tot soiul trebuincioase unei culturi complete, — rămâi smerit, adânc mișcat, vizitându-le: istoricul lor te înduioșează, înaltă, te întărește în credința că nația ta se luptă să rămâie curată în latinitatea ei;

numele vechilor elevi ai școalelor blăjene îți aduc nesfârșită pietate în suflet, căci sunt toți cărturarii din istoria limbii și literaturii românești din Ardeal, pe cari noi toți îi pomenim în școale cu admirație; așezămintele de internat, de ajutor a elevilor săraci, grija individuală de fiecare fiu de român, elev în Blaj, iubirea, armonia și respectul reciproc dintre toți Blăjenii — și toți sunt numai români și par-că fac o singură familie — toate acestea, destăptă în sufletul Românului ce calcă prima dată în Blaj, sentimentul adânc al iubirii de frate, de neam, în așa măsură, că îi pare rău că nu trăește și el printre ei totdeauna. Dacă are copii, dorește sincer să-i învețe în școala și familia Blajului!

E atât de puternică atmosfera culturală a trecutului care îmbălsămează azi cu tărie activitatea spirituală și sufletul bun și iubitor de frate al vieții sufletești și de carte în Blajul de azi — încât, el unul este în trecut și prezent. Și de aceea nu ne putem mira îndeajuns, aflând că prin exproprierea aplicată riguros averii bisericii din Blaj, s'au redus mult veniturile culturale ale școlilor din Blaj, până într-atâta chiar, că cuptorul de pâine care ținea la școală pe toți fiii săraci, dar deștepti ai țărănilor transilvăneni, învățând carte românească contra vointei asupritorului de ieri, — azi acel cuptor nu mai poate funcționa, nu mai poate da gratul pâinea elevilor români săraci.

Când o avere, fie ea cât de mare, a servit și servește ca nucleu de intrținere a unei întregi opere cultural-naționale, — noi credem că se face o mare greșală, tratând-o juridiceste la fel cu oricare latifundie ce trebuie expropriată. Ceva mai mult, — era în *firea lucrurilor și cuvenit* ca respect pentru trecutul înălțător din istoria culturii românești în timpuri foarte aspre pentru noi, — ca Blajul așezământul confesional românesc, să fie exceptat dela expropriere, să i-se păstreze neatinsă averea din care biserică, așa cum este „unită”, — să continue ca și în trecut, opera culturală românească, *asi în patria ei românească*. Era, după noi, o datorie, un respect pentru trecut, ca mai ales Blajul să facă această excepțiune. Și credem că nici cultura românească n'ar fi pierdut, ci dimpotrivă, și nici biserică ortodoxă n'ar fi suferit, căci deși „uniți”, Blăjenii sunt în cât putem noi simți, — cei mai mândri și hotărâți *Români**.

Și numai aceasta interesează.

C. Lacrișianu.

Revistă bisericească.

Pe ziua de 16 Octombrie c. noul Nunțiu papal din București Mgr. Dolci a convocat la o conferență episcopescă pe toți episcopii catolici din țară.

La 30 Septembrie c. s'a făcut în parohia Rusul de jos (eparhia Gherlei) *sfântirea bisericii și a clopotelor*. La actul acesta solemn, săvârșit de p. canonic Dr. Victor Bojor din Gherla, au participat peste 3000 de credincioși și toată preoțimea din jur, ducând cu toții cele mai frumoase amintiri dela acest praznic al sufletelor, prilejit prin spiritul de jertfă al vrednicilor noștri credincioși din Rusul de jos, cari au știut să-și facă o biserică atât de frumoasă.

Dintr'o corespondență mai lungă reținem, că la Sfânta-Măria mică (21 Sept.) s'a ținut la Bistra o *rugă populară*, la care au participat foarte mulți credincioși din parohiile noastre învecinate. Corespondența trimisă de un învă-

*) Toate sublinierile sunt ale autorului. N. R.

țător gr. oriental din părțile acelea, care ne scrie nouă, fiindcă „la „Intunerecul satelor” din Sibiu — cum spune — nu se plătește să-și prădeze hârtia”, remarcă cu deosebire vrednicia p. Nicolae Cosma din Roșia de munte, care a câștigat cu acest prilej aproape 100 abonamente noue la „Unirea Poporului”. — Vrednică faptă!

Intre proiectele de lege, cari urmează să fie supuse Corpurilor legiuitoare curând după deschiderea lor dela 15 Octombrie, va fi și proiectul referitor la *regimul general al cultelor din România*, asupra căruia sperăm să putem reveni mai pe larg în numărul proxim.

Un nou apel al Papei s'a trimis de curând episcopatului catolic din America, în care sf. Părinte, îndemnat de jertfele uriașe aduse pentru înfometajii Rusiei, solicită acum ajutorul american pentru populațiunea nevoiașă din centrul Europei (a se înțelege aici cu deosebire Germania), care va trebui să înfrunte în iarna ce urmează rigorile anutimpului și mizeriile foamei. Deplânge apoi catastrofa din Japonia și invită pe credincioși, să ofere obolul lor pentru cei sinistrați.

Săptămâna trecută s'a ținut la Sibiu, sub prezidiul mitropolitului Bălan, și cu participarea tuturor episcopilor ortodocși dela noi precum și a celorlalți membrii clerici și mireni, *Consistorul mitropolitan*, în care, dupăcum se spune, s'au luat importante hotărâri referitoare la administrația bisericilor și a școlilor confessionale.

Dela *serbările punerii pietrii fundamentale a catedralei ortodoxe din Cluj*, ținute Duminică trecută, reținem cuvintele prințului Carol, care spunând că „prin credința păstrată de biserică am ajuns la înfăptuirea unirii noastre”, a ținut să adaugă imediat, că „zicând biserică, am înțeles nu numai biserică ortodoxă, ci toate bisericile naționale românești”. — Suntem curioși, să vedem dacă oficiul Sibiiului va înregistra, ori nu, acest cuvânt al moștenitorul tronului!

Știri din Constantinopol anunță, că *patriarhul Meletios al IV-lea a fost excomunicat* dia partea mitropoliților și episcopilor prietini ai noului regim turcesc în frunte cu mitropolitul Eftimios, cari au adus la cunoștința guvernului din Angora, că scaunul patriarhal e vacant. Mitropoliții și episcopii flogreci, membrii ai sf. Sinod, au protestat, firește, împotriva acestei excomunicări, dar au fost seoși cu forța armată din localul Sinodului și astfel hotărârile celor rămași s'au adus cu unanimitate. Presa mondială, ea și gazetele din București, înregistrează aceste evenimente sub titlul „Scandalurile din Sinodul ecumenic”.

Comisiunea de 15, aleasă de Constituanta bisericească, e vorba să se întrunească în zilele dintre 15—20 Octombrie c., ca să redacteze definitiv *Statutul organic al bisericii ortodoxe*. Statutul acesta, la care se lucrează de peste 2 ani, va fi apoi supus aprobării Sinodului și'n urmă se va depune pe birourile parlamentului. — Suntem curioși să vedem, dacă lucrurile vor merge atât de neted, pe cum se anunță.

La 17 Octombrie se va deschide la Nymegen în Olanda o nouă *universitate catolică*, de care s'a mai scris în aceste coloane. La deschiderea ei, care înseamnă un mare câștig pentru catolicismul olandez, vor participa toți episcopii catolici ai Olandei.

Știri mărunte.

Pentru preoțimea arhidiecezană. Săptămâna trecută a sosit la Oficiul arhidiecezan assignarea competențelor preoțești pe trimestrul al treilea (Iulie—Septembrie) 1923. Cercularul la care se lucrează se va speda îndatăce Adm. centrală va putea să ridice suma asignată.

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe pâr. Traian Fodor de adm. parohial interimar la Micoșlaca (prot. Murăș-Uioara).

— P. V. Ordinariat de Oradea-mara a numit pe pâr. Romul Marchiș de vicar foraneu, iar pe pâr. Vasile Barbul de protonotar consistorial. Acelaș a conferit titlul de *archidiaconi onorari* la următorii protopopi: Petru Cupcea, Dr. Valer Hetco, George Maior, Demetriu Nistor, Alexă Pop, Petru Popescu, Camil Sălăgean și Ignatie Szabo.

Aniversarea zilei de 1 Decembrie. Biroul central al Asociației noastre din Sibiu trimite tuturor despărțămintelor o circulară, prin care le îndatorează, ca din bună vreme să ia măsurile de cuviință pentruca ziua de 1 Decembrie (18 Noembrie st. v.), când se împlinesc 5 ani dela marea adunare națională din 1918 dela Alba-Iulia, să fie sărbătorită în mod cuvenit pe întreg teritoriul țării, în parțile ei din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș. În scopul acesta Asociația cere despărțămintelor să intre de cu vreme în înțelegere cu toate forurile bisericesti, școlare, administrative și militare, îngrijind ca ziua de 1 Dec. să fie comemorată în biserici, în școli și în marele public prin festivale, conferențe, șezători culturale și literare. — Este o idee din cele mai bune, care neapărat trebuie îmbrățișată cu toată căldura. În deosebi Blajul nostru, care cu excepția anului trecut a știut să comemoreze și până acum atât de frumos această zi, va face, suntem siguri, ca 1 Decembrie, la care a participat el însuși într'un chip atât de însemnat, să poată sta cu cinste alături de 3/15 Maiu.

Locsie. Măine, Dumineca săptămânei a doua după Înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală pâr. Ioan Brânzeu, profesor al liceului nostru de fete.

— La 1 Octomvrie c. s'a deschis, sub conducerea pâr. Iuliu B. Micu, cursul de cantori, semestrul de toamnă, la care participă un număr de 66 candidați. Afară de instrucția în cântări și tipic, viitorilor cântăreți ai stranelor noastre li-se fac și de astădată cursuri sistematice din toate domeniile culturii pe care trebuie s'o aibă un cântăreț bisericesc al zilelor noastre. Profesorii dela institutele Blajului, cari s'au angajat să facă aceste cursuri, aduc jertfe foarte însemnate, pentru cari merită toată lauda.

Noul șef al marelui stat-major al armatei a fost numit din partea M. Sale Regelui generalul de divizie Alexandru Lupescu, care în 1919 făcuse un timp și pe ministrul de culte și instrucțiune publică. D. Lupescu trece ca unul din cei mai capabili ofițeri ai armatei române.

Pentru monumentul Aurei Vlaicu. Comitetul de inițiativă al unui monument în amintirea lui Aurel Vlaicu ne trimite rezultatul colectei de până la 1 Oct. 1923, care este de 3457'80 Lei. Dintre contribuenți amintim și noi pe următorii: »Cuvântul studentesc» 445 Lei; Bibl. Petre Armeneș; Brăila 360; căpitan în retragere Valer Pascu 200, Decebal Mateescu, Cercul studentesc brăilean (București), Dr. Șt. Casian, Vasile Iasinschi, farmacist (Rădăuți), și Ioachim Bărză (Mediaș) câte 100 Lei. Restul sunt contribuiri mai mici. — Folosindu-ne de acest prilej indemnăm de nou pe cititori să ali-

menteze după putere acest fond, fiindcă rezultatul de până acum este o adevărată rușine pentru neamul nostru.

† **Pâr. Ioan Bărbat**, parohul nostru din Dumitra (archidieceză), s'a stins în Mihalț la 7 Octomvrie c. în anul 39 al vieții și 11 al preoției sale. Osemintele lui au fost aduse la Blaj. Il deplâng număr-oase rudenii. — Odihneasca în pace!

† **Iustin Harșia**, profesor la liceul »Al. Papiu Ilarian» din Târgu-Murăș, s'a stins la 6 Oct. c. în anul 54 al etății sale. Pâr. Vasile Harșia din Milășci deplânge într'ansul pe fratele său. — Fie-i partea cu dreptul!

Telefonul „Unirii”

Dr. B. Lugoș. Regulamentul cerut Vi-s'a trimis. Manualele de religie pentru școlile primare vor fi gata în cursul săptămânei proxime, iar împărțirea materiei după ore pentru aceleași școli încă se va da cât mai curând la tipar, pentruca și în forma aceasta să poată fi promovat învățământul religios, atât de important pentru viitorul bisericii noastre.

M. Sibiu. Dacă puteți, spuneți Vă rugăm celor dela organul oficial al Freasfințitului dela DVoastră, că clericul Ioan Alexandru, cu a cărei trecere la ortodoxie se laudă, nu este nici decât »absolvent» a 2 cursuri la seminarul teologic din Blaj, ci pur și simplu un fost cleric al seminarului nostru din Blaj, unde neputând absolva nici unul din cele 2 cursuri și dovedind și altfel putere puțin corespunzătoare, nu mai avca ce căuta. Iubiții confrăți n'au deci nici un motiv de a se bucura de acest proselit, care s'a simțit, se vede, incapabil de-ași câștiga pâinea pe vre-o carieră pentru care ar fi avut însușirile de lipsă, preferind a-și lăpăda legea și înmulțind astfel cu unul numărul transfulgilor, peste a căror muncă nu se revarsă niciicând — în nici o direcție — binecuvântarea cerească.

P. Brașov. Anunțul de care ne scrieți privește colecții complete, fără lipsa nici unui număr. Vă rugăm deci să ne scrieți dacă între cele înșirate aveți și de acestea, pentruca să credeți — este și un mare interes de prestigiu, să putem pune la dispoziția celor ce se interesează de noi, pe cât numai se poate, colecția completă a ziarului nostru. În biblioteca de care vorbiți i-se va lua, credem — mai ales dacă nu prea este îngrijită — mult mai puțin folos decât acolo unde ar merge. Fiind deci învoit a ne ceda colecțiile complete de cari ați dispune, Vă rugăm să ne anunțați cu o cale și despre suma ce doriți să V'o trimitem în schimb.

P. Reghin. Pentru a putea satisface dorinței DV. Vă rugăm să ne arătați și numele preoților noștri din diferitele parohii ale protopopiatului DVoastră.

R. Buteni. Vă rugăm să ne scrieți, unde să trimitem foaia la Buteni, sau la Minișul de sus? — Restanța de care întrebați face Lei 130.

S. Figa. Mulțumim pentru cele comunicate. Neavând loc mai mult n'am putut să le utilizăm însă decât așa cum le vedeți.

S. Ploiești. Am primit Lei 24. Mai restăți cu suma de 10 Lei provenită din urcarea abonamentului.

Dr. H. T. Severin. Cercularul dorit Vi l-am trimis în cursul săptămânei trecute. Nu costă nimic.

M. Teiuș. Mulțumim pentru suprasolvirea transmisă prin pâr. A. C. Domșa.

Concurs de stipendii.

Cu terminul de 31 Octomvrie 1923 se publică prin acesta concurs la stipendii din »Fondul școlii gr.-catolice de băeți și stipendii din Teiuș». Mărimea stipendului se va sători în raport cu numărul concurenților.

Indreptățiți la sripendiile acestui fond sunt studenții universitari și elevii școlilor secundare, descendenți după tată din cele 26 familii grănițerești din Teiuș.

La cereri se vor alătura următoarele documente:

1. Certificat școlar de pe anul 1922/3.
2. Dovadă că e născut din căsătoria legiuită a vre-unui descendent după tată din cele 26 familii grănițerești însemnate în statutele fondului.
3. Dovadă, că e scris ca elev ordinar la în vre-o școală pomenită mai sus.

Teiuș, la 14 Septembrie 1923.

Curatorul
Fondului grănițeresc din Teiuș.

(78) 3-3

„OGORUL”. Federala cooperativelor. Târgu-Murăș.

Concurs.

Se deschide concurs pentru ocuparea postului de

Director Executiv

la Federala regională a cooperativelor sătești din Târgu-Murăș cu terminul de 1. Decembrie st. n. 1923, pe lângă următoarele condițiuni.

a) să fie de naționalitate română și să poasădă în grai și scris limbile română, maghiară și germană;

b) să fi fost cel puțin controlor la Casa centrală a Cooperăției și improprietărilor sau revizor de Federală timp de 2 ani;

c) sau să fi absolvit o școală superioară de comerț, sau agricultură, școală normală, seminariul, sau universitatea și să aibă o practică efectivă cooperatistică ca funcționar timp de 2 ani.

Numitul va primi salariu conform regulamentului de serviciu al Federalei și locuință în natură, sau bani de cvartir.

Ofertele sunt a se înainta Cons. de Adm. al Federalei până la 15 Noembrie a crt.

Consiliul de Adm. al Federalei „Ogorul”.

CLOPOTE

Și obiecte bisericesti fără bani,

garantate
peste 50 ani

găsiți numai la:

prima fabrică

de clopote din
România mare

Frații D. W. Popescu & Comp.

Strada Ioan Măiorescu Nr. 9.

BUCUREȘTI. (70) 8-52

Furnizorii Curții Regale și al sfințelor mitropolii, episcopii și biserici din România întreaga.

Fabricăm Cazane de fier rachi

căldări de spălat, văpsit
□ și de tăbăcărie □

În condițiunile cele mai favorabile:

FRAȚII PAULINI

Fabrică de articole de aramă în AIUD.

Se prinește: Inzestrarea, aranjarea și repararea fabricelor de spirt și de chimicale.

Stropitoare de vii și părți constructoare de metoda

„Austriac și Wermoral”.

—52

Durerea de cap Migrena, Nevralgii

Dureri reumatice etc. vindecă și liniștesc la moment tabletele KALMA, pachetul lei 4, la drogerii și farmacii. Se trimet contra mandat de lei 40 franco 10 pachete Kalma. Adresați:

FARMACIA VOREL, Piatra-N.

Cereți pretutindenea „UNIREA”.